

Подільське товариство лікарів

Мойко Н.В.

Науковий керівник – Руда С.П.

**Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки
ім. Добрава НАН України, відділення історії науки**

Початок 19 ст. для Російської імперії був досить бурхливим - розпочалась Угорська кампанія, згодом вибухнуло польське повстання. Кам'янець–Подільський, як і всю Подільську губернію було переведено на військовий стан, керування здійснювалось військовокомандуючими. Виділення коштів на не військові потреби було мінімізовано, в результаті чого, в першу чергу страждала сфера охорони здоров'я. З'являються важкі інфекційні захворювання: епідемії холери, дифтерії та коклюшу. Місцеве керівництво вело боротьбу з епідеміями - побудована губернська лікарня, працювали аптеки, за санітарним станом міста слідували поліцейстери. Однак основну роботу по усуненню та попередженню епідемії взяли на себе суспільні організації та окремі фізичні особи - Й. Ролле, І. Зодергольм, О. Кремер та інші.

Попри бюрократичні перепони Старцев, Кремер, Ролле та ін. добились дозволу генерал-губернатора на відкриття в 1859 році Товариства подільських лікарів. Головою був О. Кремер, секретарем – Й. Ролле, скарбником – О. Наркевич. Основними видами діяльності товариства стало надання невідкладної допомоги, збір коштів, проводились щомісячні засідання. Станом на 1864 рік Товариство подільських лікарів нараховувало 123 члени, мало бібліотеку на 3182 томи та музей, який складався з восьми відділів. Члени товариства публікували свої твори в наукових виданнях Петербурга і Варшави. Царським чиновникам не подобалась критика незадовільного санітарно-гігієнічного стану та жахливих умов проживання і праці жителів Подільської губернії, яка доходила до громадськості Західної Європи. Офіційна влада ставилась до товариства, як до осередку зв'язаного з польським національно-визвольним рухом. На початку 1865 року, під час розмови з подільським губернатором член товариства А.Старцев, на ґрунті особистої неприязні до О.Кремера та Й. Ролле, розповів, що частина документації а також спілкування між вищезгаданими членами товариства ведеться польською мовою. Результатом доносу став обшук будинку Й. Ролле, в якому зберігалась документація товариства. В ході обшуку було встановлено що дійсно деякі документи заповнені польською мовою. В умовах суворої цензури та заборони користування польською мовою результати обшуку розцінені владою, як антиросійські прояви. Розпочалися арешти членів Товариства. Розгром у 1865 році Товариства подільських лікарів негативно позначився на консолідації науковців-медиків. Практично місто втратило відомий в Європі медико-освітній центр.